

SBÍRKA ZÁKONŮ

ČESKÁ REPUBLIKA

Částka 9

Rozeslána dne 7. února 2014

Cena Kč 40,-

O B S A H:

20. Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 428/2010 Sb., stanovící okruh cizinců, kteří mohou pobývat v tranzitním prostoru mezinárodního letiště na území České republiky pouze na základě uděleného letištního průjezdního víza, ve znění pozdějších předpisů
 21. Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 100/2012 Sb., o předepisování zdravotnických prostředků a o podmínkách zacházení s nimi
 22. Nález Ústavního soudu ze dne 12. listopadu 2013 sp. zn. Pl. ÚS 22/13 ve věci návrhu na zrušení části šesté zákona č. 494/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění zákona č. 306/2009 Sb., a některé další zákony
-

20**VYHLÁŠKA**

ze dne 27. ledna 2014,

kterou se mění vyhláška č. 428/2010 Sb., stanovící okruh cizinců, kteří mohou pobývat v tranzitním prostoru mezinárodního letiště na území České republiky pouze na základě uděleného letištního průjezdního víza, ve znění pozdějších předpisů

Ministerstvo vnitra po projednání s Ministerstvem zahraničních věcí stanoví podle § 182 odst. 1 písm. b) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 428/2005 Sb., zákona č. 379/2007 Sb. a zákona č. 427/2010 Sb.:

Čl. I

Vyhláška č. 428/2010 Sb., stanovící okruh cizinců, kteří mohou pobývat v tranzitním prostoru mezinárodního letiště na území České republiky pouze na základě uděleného letištního průjezdního víza, ve znění vyhlášky č. 270/2011 Sb. a vyhlášky č. 46/2013 Sb., se mění takto:

1. V příloze se bod 13 zrušuje.

Dosavadní body 14 až 31 se označují jako body 13 až 30.

2. V příloze se na konci bodu 29 čárka nahrazuje tečkou a bod 30 se zrušuje.

Čl. II**Účinnost**

Tato vyhláška nabývá účinnosti dnem 15. února 2014.

Ministr:

Ing. Pecina, MBA, v. r.

21**VYHLÁŠKA**

ze dne 27. ledna 2014,

**kteřou se mění vyhláška č. 100/2012 Sb., o předepisování zdravotnických prostředků
a o podmínkách zacházení s nimi**

Ministerstvo zdravotnictví stanoví podle § 17 odst. 1 zákona č. 123/2000 Sb., o zdravotnických prostředcích a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 375/2011 Sb.:

Čl. I

Vyhláška č. 100/2012 Sb., o předepisování zdravotnických prostředků a o podmínkách zacházení s nimi, se mění takto:

1. V § 2 odst. 1 se na konci textu písmene b) doplňují slova „ ; na poukazu vystavovaném na žádost pacienta, který jej hodlá použít v jiném členském státě, se vedle těchto údajů vždy uvádí datum narození“.

2. V § 2 odst. 1 písm. g) se za slovo „jmenovku“ vkládají slova „ ; na poukazu vystavovaném na žádost pacienta, který jej hodlá použít v jiném členském státě, se dále uvádějí odborná kvalifikace a kontaktní údaje,

kterými jsou email, telefon nebo fax s uvedením mezinárodní předvolby a údaj „Česká republika“ a“.

3. V § 3 odst. 2 se na konci textu písmene a) doplňují slova „ ; na poukazu vystavovaném na žádost pacienta, který jej hodlá použít v jiném členském státě, se vedle těchto údajů vždy uvádí datum narození“.

4. V § 3 odst. 2 písm. f) se za slovo „jmenovkou“ vkládají slova „ ; na poukazu vystavovaném na žádost pacienta, který jej hodlá použít v jiném členském státě, se dále uvádějí odborná kvalifikace a kontaktní údaje, kterými jsou email, telefon nebo fax s uvedením mezinárodní předvolby a údaj „Česká republika“ a“.

Čl. II**Účinnost**

Tato vyhláška nabývá účinnosti patnáctým dnem po jejím vyhlášení.

Ministr:

MUDr. Holcát, MBA, v. r.

22**N Á L E Z****Ústavního soudu****Jménem republiky**

Ústavní soud rozhodl pod sp. zn. Pl. ÚS 22/13 dne 12. listopadu 2013 v plénu ve složení Stanislav Balík, Ludvík David, Jaroslav Fenyk, Jan Filip, Vlasta Formánková, Ivana Janů, Vladimír Kůrka, Jan Musil, Jiří Nykodým, Pavel Rychetský, Vladimír Sládeček, Kateřina Šimáčková, Milada Tomková a Michaela Židlická (soudce zpravodaj) o návrhu Okresního soudu v Liberci na zrušení části šesté (ÚČINNOST) čl. VI zákona č. 494/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění zákona č. 306/2009 Sb., a některé další zákony,

takto:

Část šestá zákona č. 494/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění zákona č. 306/2009 Sb., a některé další zákony, se ruší dnem vyhlášení tohoto nálezu ve Sbírce zákonů.

Odůvodnění**I.****Vymezení věci a rekapitulace návrhu**

1. Okresní soud v Liberci učinil u Ústavního soudu návrh na zrušení části šesté (ÚČINNOST) čl. VI zákona č. 494/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění zákona č. 306/2009 Sb., a některé další zákony. Uvedl, že u Okresního soudu v Liberci byl pod sp. zn. 4 T 251/2012 podán návrh na potrestání M. K. pro přečin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. e) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, (dále též jen „tr. z.“), jehož se měl dopustit tím, že ačkoliv byl rozsudkem Okresního soudu v Liberci č. j. 1 T 197/2009-128 ze dne 28. 3. 2012, jenž nabyl právní moci dne 17. 7. 2012, ve spojení s usnesením Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci č. j. 55 To 323/2012-140 ze dne 17. 7. 2012 odsouzen pro trestný čin zanedbání povinné výživy podle § 213 odst. 1 trestního zákona k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 8 měsíců se zařazením do věznice s ostrahou a dne 10. 10. 2012 osobně převzal výzvu k nastoupení trestu s tím, aby tak učinil ve lhůtě deseti dnů od převzetí, na výzvu nereagoval až do 27. 11. 2012, kdy byl dodán do výkonu trestu.

2. Právní kvalifikace v návrhu na potrestání podle § 337 odst. 1 písm. e) tr. z. vychází ze znění trestního zákoníku před jeho novelizací provedenou zákonem č. 494/2012 Sb. Zákonem č. 494/2012 Sb. byl článkem V novelizován trestní zákoník v ustanovení § 337 odst. 1 tak, že „se za písmeno c) vkládá nové písmeno d), které zní: ‚d) porušuje zákaz pobytu uložený podle jiného právního předpisu,‘. Dosavadní písmena d) až i) se označují jako písmena e) až j).“ V části šesté (ÚČINNOST) čl. VI zákon č. 494/2012 Sb. stanovil, že „Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. července 2012.“; ve Sbírce zákonů však byl tento zákon vyhlášen v částce 186 pod číslem 494/2012 Sb., která byla rozeslána dne 31. prosince 2012.

3. V posuzovaném případě by skutek, pro který byl podán návrh na potrestání, měl být posouzen podle § 337 odst. 1 písm. f) trestního zákoníku, ve znění zákona č. 494/2012 Sb., protože skutek měl být spáchán v období od 21. 10. 2012 do 27. 11. 2012, tedy po deklarované účinnosti zákona č. 494/2012 Sb. od 1. července 2012, přestože tento zákon byl publikován až dne 31. 12. 2012. Podle znění trestního zákoníku do novely provedené zákonem č. 494/2012 Sb. by skutek měl být posouzen podle § 337 odst. 1 písm. e) tr. z. Okresní soud nebyl oprávněn pominout předmětné ustanovení o účinnosti zákona č. 494/2012 Sb. a nemohl tedy postupovat tak, jako kdyby toto ustanovení o účinnosti zákon č. 494/2012 Sb. neobsahoval, a aplikovat trestní zákoník v předchozím znění. Okresní soud v Liberci tedy nemohl bez dalšího aplikovat trestní zákoník ve znění před novelou provedenou zákonem č. 494/2012 Sb., jestliže novela obsahuje výslovné ustanovení o své účinnosti, jejíž datum skutku předchází. Současně však skutečnost, že zákon č. 494/2012 Sb. byl vyhlášen až v době po skutku, který je předmětem trestního stíhání, brání aplikaci ustanovení trestního zákoníku, ve znění zákona č. 494/2012 Sb.

4. Okresní soud v Liberci tak shledal, že v dané trestní věci nelze při rozhodování o vině a trestu aplikovat předmětné ustanovení trestního zákoníku, neboť tomu brání zmíněné ustanovení o účinnosti zákona č. 494/2012 Sb., které stanoví účinnost dnem 1. července 2012, která však předchází vyhlášení zákona ve Sbírce zákonů dne 31. 12. 2012. Navrhovatel proto s ohledem na rozpor uvedeného ustanovení o účinnosti zákona č. 494/2012 Sb. s čl. 2 odst. 4 Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“), čl. 52 odst. 1 Ústavy a čl. 2 odst. 3 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) navrhuje jeho zrušení.

II.

Rekapitulace podstatných částí vyjádření Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, Senátu Parlamentu České republiky a veřejného ochránce práv

5. Předseda vlády České republiky se s přihlédnutím k relevantní judikatuře Nejvyššího správního soudu (rozsudek sp. zn. 4 Ans 5/2007) vzdal svého práva vstoupit do řízení.

6. Předsedkyně Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky ve svém vyjádření popsala průběh legislativního procesu a konstatovala, že zákon byl schválen potřebnou většinou poslanců Poslanecké sněmovny. Po jeho zamítnutí Senátem Poslanecká sněmovna návrh zákona znovu projednala a schválila hlasy 105 poslanců. Po vrácení návrhu zákona prezidentem hlasovalo pro návrh zákona 101 poslanců. Schválený zákon byl doručen k podpisu premiérovi 21. 12. 2012 a publikován ve Sbírce zákonů v částce 186 pod číslem 494/2012 Sb. Předmětný zákon byl vyhlášen (nabyl platnosti) dne 31. prosince 2012 a nemohl tak nabýt účinnosti již k 1. červenci 2012. Předsedkyně Poslanecké sněmovny označila uvedený stav za nepochybně velmi nežádoucí s tím, že je nezbytné takovému stavu předcházet. Je tedy na Ústavním soudu, aby v souvislosti s návrhem Okresního soudu v Liberci posoudil ústavnost napadeného ustanovení a vydal příslušné rozhodnutí.

7. Předseda Senátu Parlamentu České republiky ve svém vyjádření rekapituluje průběh legislativního procesu. Uvádí, že Senát projednal předmětný návrh zákona v mezích Ústavou stanovené kompetence ústavně stanoveným způsobem a návrh zákona zamítl dne 25. dubna 2012, přičemž senátní projednávání zákona vyznívalo převážně v neprospěch návrhu na ukládání zákazu pobytu v přestupkovém řízení. Senátní projednávání předmětného návrhu zákona se nedotklo úpravy účinnosti zákona a Senát je zastáncem nepřijatelnosti pravé retroaktivity účinků každé právní úpravy. Závěrem svého vyjádření předseda Senátu ponechává posouzení ústavnosti podáním napadeného ustanovení zcela na uvážení Ústavního soudu.

8. Veřejný ochránce práv, který do řízení vstoupil jako vedlejší účastník, se ve svém vyjádření ztotožnil s názorem navrhovatele ohledně namítané protiústavnosti na zrušení předkládaného ustanovení. Připomíná názor Nejvyššího správního soudu (rozsudek sp. zn. 4 Ans 5/2007), že stanoví-li právo tvorce nabytí účinnosti právního předpisu dnem předcházejícím jeho publikaci, je takové ustanovení absolutně neaplikovatelné, a proto je třeba s takovým právním předpisem zacházet, jako by ustanovení

o nabytí jeho účinnosti absentovalo. Z vybraných nálezů Ústavního soudu veřejný ochránce práv připomíná, že mezi základní principy právního státu patří zásada předvídatelnosti zákona, jeho srozumitelnost a zásada jeho vnitřní bezrozpornosti. Právnímu státu je imanentní princip předvídatelnosti práva a zákaz výkonu libovůle orgány veřejné moci. Princip předvídatelnosti práva jakožto důležitý atribut právního státu podstatným způsobem souvisí s principem právní jistoty a je nezbytným předpokladem obecné důvěry občanů v právo. Ustanovení § 3 odst. 1 a 2 zákona č. 309/1999 Sb., o Sbírce zákonů a o Sbírce mezinárodních smluv, (dále také jen „zákon o Sbírce zákonů“) prakticky vylučuje, aby zákonnou formou přijatý právní předpis působil zamýšlené účinky dříve, než byl vyhlášen. Pakliže tedy zákon působí retroaktivně, lze dle okolností hovořit o nezákonnosti, případně protiústavnosti, a to zejména ve vztahu k principu právní jistoty (čl. 2 odst. 4 Ústavy a čl. 2 odst. 3 Listiny). Ještě silněji tato skutečnost vyznívá právě na tomto konkrétním případě při novelizaci trestněprávních předpisů. S poukazem na judikaturu Ústavního soudu veřejný ochránce práv zdůrazňuje nepřipustnost retroaktivity právních norem. V posuzovaném případě nelze nesoulad daného ustanovení právního předpisu s ústavním pořádkem řešit volbou ústavně konformní interpretace z více možných interpretací, a je nutno přistoupit k jeho zrušení. V dané věci je přitom nepodstatné, zda mohlo ke stanovení zpětné účinnosti zákona dojít např. pochybením v rámci legislativního procesu (nepozornost zákonodárce při hlasování nebo jeho nedostatečná znalost materie). V zákonodárném procesu vystupuje do popředí požadavek stálosti, přesvědčivosti a nezbytnosti právních aktů, na nichž právní stát, a souvztažně také život občanů v něm, spočívá. Takovýchto aktů, a také dosažení potřebné autority zákonodárných sborů, nelze však dosáhnout jinak než respektem k pravidlům – zásadám legislativní činnosti [nález sp. zn. Pl. ÚS 5/02 ze dne 2. 10. 2002 (N 117/28 SbNU 25; 476/2002 Sb.)]. Je tak zcela na odpovědnosti Parlamentu (jako celku) a jím nastavených pravidlech, aby zajistil přijetí kvalitativně vyhovujícího právního předpisu, a to jak po stránce věcné, tak po stránce legislativně-technické. Na základě výše uvedeného veřejný ochránce práv shrnuje, že Parlament (jako „svrchovaný“ zákonodárce) přijal právní předpis s retroaktivní působností, přičemž tuto skutečnost nelze překlenout ústavně konformním výkladem. Nese proto vylučnou odpovědnost za přijetí protiústavního právního předpisu (či jeho části), a to včetně následných negativních důsledků. Zároveň v obecné rovině veřejný ochránce práv podotýká, že v případech, kdy dojde ke zrušení právního předpisu Ústavním soudem, nebrání nic zákonodárnému sboru přijmout „novou“ právní úpravu, reflektující názor uvedený ve zrušujícím nálezu. Naopak, je to právě Parlament, který nesmí rezignovat na svoji povinnost chránit základní práva a svobody a zůstat nečinný, jsou-li zákon nebo jeho jednotlivá ustanovení zrušeny nálezem Ústavního soudu [nález sp. zn. I. ÚS 1696/09 ze dne 8. 2. 2011 (N 13/60 SbNU 127)]. Nad rámec výše uvedeného připomíná veřejný ochránce práv krátké vyjádření k legislativnímu procesu předmětného zákona, včetně názoru na jeho věcnou stránku.

III.

Upuštění od ústního jednání

9. Ústavní soud především uvážil, že není třeba ve věci konat ústní jednání, neboť to by nepřineslo další, resp. lepší a jasnější objasnění věci, než jak se s ní seznámil z písemných úkonů účastníků řízení. S ohledem na ustanovení § 44 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, (s připomenutím v této souvislosti – ve znění po novele provedené zákonem č. 404/2012 Sb., účinným od 1. 1. 2013) se již proto Ústavní soud nemusel dotazovat účastníků, zda souhlasí s upuštěním od ústního jednání, a ve věci rozhodl bez konání ústního jednání.

IV.

Předpoklady přezkumu

10. Formálně bezvadný návrh byl podán Okresním soudem v Liberci podle čl. 95 odst. 2 Ústavy a § 64 odst. 3 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů. K projednání návrhu je Ústavní soud příslušný a jedná se o návrh přípustný.

11. Ústavní soud byl nucen nejprve vzít v úvahu, zda je v posuzované věci oprávněn přezkoumat (a případně též zrušit) samotnou novelu zákona či její část. Podle ustálené judikatury Ústavního soudu není zásadně možno návrhem brojít proti novelizujícímu právnímu předpisu, neboť takový právní předpis nemá obecně samostatnou právní existenci; tu získává až jako součást právního předpisu novelizovaného; Ústavnímu soudu by proto měl být postoupen k posouzení novelizovaný právní předpis [srov. např. usnesení sp. zn. Pl. ÚS 25/2000 ze dne 15. 8. 2000 (U 27/19 SbNU 271), dostupné též na <http://nalus.usoud.cz>].

12. Uvedené však neznamená, že návrh směřující proti novele zákona či její části (jako je tomu v projednávané věci) by nemohl být Ústavním soudem podroben meritornímu přezkumu vůbec. Výjimkou dovolující takový přezkum je ověřování ústavnosti procedury přijetí novelizujícího právního předpisu [srov. např. nálezy sp. zn. Pl. ÚS 77/06 ze dne 15. 2. 2007 (N 30/44 SbNU 349; 37/2007 Sb.)], dále je to situace, v níž jsou napadena přechodná ustanovení novelizujícího právního předpisu [srov. např. nálezy sp. zn. Pl. ÚS 6/13 ze dne 2. 4. 2013 (112/2013 Sb.)], dostupný též na <http://nalus.usoud.cz>]. Takovou výjimku pak nepochybně představuje také situace, jež nastala i v projednávané věci, v níž je napadeno ustanovení o účinnosti novely zákona, neboť předmětné ustanovení o účinnosti novelizujícího právního předpisu normativně existuje právě a jen jako jeho součást a součástí právního předpisu novelizovaného se nestává. Za tohoto stavu a s přihlédnutím ke skutečnosti, že i aplikací ustanovení o účinnosti novely lze zasáhnout do ústavně garantovaných práv, shledal Ústavní soud podaný derogační návrh projednatelným. Na základě takto vyložených důvodů mohl Ústavní soud přistoupit k přezkumu napadeného ustanovení.

V.

Podmínky aktivní legitimace navrhovatele

13. Návrh na zrušení ustanovení o účinnosti zákona č. 494/2012 Sb. podal Okresní soud v Liberci podle čl. 95 odst. 2 Ústavy a § 64 odst. 3 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, a to v souvislosti s trestním řízením vedeným pod sp. zn. 4 T 251/2012 ve shora uvedené věci. Tím je dána i aktivní legitimace navrhovatele.

VI.

Ústavní konformita kompetence a legislativního procesu

14. Ústavní soud v souladu s ustanovením § 68 odst. 2 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění zákona č. 48/2002 Sb., je v řízení o kontrole norem povinen posoudit, zda bylo napadené ustanovení (resp. zákon, jehož je toto ustanovení součástí) přijato v mezích Ústavou stanovené kompetence a ústavně předepsaným způsobem.

15. Ze sněmovních tisků a těsnopiseckých zpráv, jakož i vyjádření předsedkyně Poslanecké sněmovny a předsedy Senátu Parlamentu České republiky bylo zjištěno, že Poslanecká sněmovna schválila návrh zákona č. 494/2012 Sb. v hlasování č. 103 (usnesení č. 1090) ve třetím čtení na své 36. schůzi dne 21. března 2012; z přítomných 179 poslanců hlasovalo pro návrh zákona 94 a proti 77 poslanců. Poslanecká sněmovna postoupila dne 2. dubna 2012 návrh zákona Senátu, který návrh zákona na své 21. schůzi dne 25. dubna 2012 projednal a usnesením č. 582 zamítnul. O návrhu zákona vráceného Senátem hlasovala Poslanecká sněmovna na 40. schůzi dne 5. června 2012, svým hlasováním setrvala na svém návrhu zákona; z přítomných 192 poslanců hlasovalo pro návrh zákona 105, proti 63 (hlasování č. 13). Prezident republiky zákon nepodepsal a vrátil jej zpět Poslanecké sněmovně, která zákon vrácený prezidentem dne 19. prosince 2012 na 49. schůzi Poslanecké sněmovny projednala, setrvala na svém návrhu zákona (usnesení č. 1438) a z přítomných 183 poslanců hlasovalo pro návrh zákona 101 a proti 78 poslanců (hlasování č. 279). Schválený zákon byl doručen k podpisu premiérovi 21. prosince 2012, který jej podepsal. Zákon byl vyhlášen v částce 186 Sbírky zákonů pod č. 494/2012 Sb. dne 31. 12. 2012.

16. Ústavní soud konstatuje, že zákon č. 494/2012 Sb., jehož je napadené ustanovení součástí, byl přijat a vydán v mezích ústavně stanovené kompetence a ústavně předepsaným způsobem.

VII.

Meritorní přezkum napadeného ustanovení

17. Základní otázkou v dané věci je posouzení předmětného ustanovení o účinnosti zákona č. 494/2012 Sb. z hlediska jeho souladnosti s Ústavou, a zda předmětné ustanovení stanovením účinnosti dnem 1. července 2012 ve svém důsledku (ne)zapříčiňuje, že ustanovení zákona č. 494/2012 Sb. působí retroaktivně, což je zvláště závažné v případě novelizace hmotněprávních ustanovení trestního zákoníku a zákona o přestupcích.

18. Ústavní soud při posuzování dané věci plně respektuje princip dělby moci zakotvený v čl. 2 odst. 1 Ústavy a ústavní pravidlo, dle něhož státní moc lze uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon (čl. 2 odst. 3 Ústavy). Uvedené ústavní pravidlo zákonného výkonu státní moci je třeba tím spíše vztáhnout na zákonnost legislativního procesu, a to včetně požadavků legislativně-technických.

19. Podle čl. 52 odst. 1 Ústavy je k platnosti zákona třeba, aby byl vyhlášen. Podle odstavce 2 tohoto článku Ústavy způsob vyhlášení zákona a mezinárodní smlouvy stanoví zákon. Tímto zákonem ve smyslu čl. 52 odst. 2 Ústavy je zákon č. 309/1999 Sb., o Sbírce zákonů a o Sbírce mezinárodních smluv, ve znění pozdějších předpisů. Podle § 3 odst. 1 zákona o Sbírce zákonů právní předpisy nabývají platnosti dnem jejich vyhlášení ve Sbírce zákonů. Podle § 3 odst. 2 tohoto zákona je dnem vyhlášení právního předpisu den rozeslání příslušné částky Sbírky zákonů, uvedený v jejím záhlaví, a podle odstavce 3, pokud není stanovena účinnost pozdější, nabývají právní předpisy účinnosti patnáctým dnem po vyhlášení (obecná *vacatio legis*). Vyžaduje-li to naléhavý obecný zájem, lze výjimečně stanovit dřívější počátek účinnosti, nejdříve však dnem vyhlášení. Uvedená ustanovení Ústavy a zákona o Sbírce zákonů vylučují, aby zákonnou legislativní procedurou přijatý právní předpis působil zamýšlené účinky dříve, než byl vyhlášen.

20. Zákon č. 494/2012 Sb. byl publikován v částce 186 Sbírky zákonů, která byla rozeslána dne 31. prosince 2012. Jestliže tedy v části šesté (ÚČINNOST) čl. VI je uvedeno, že tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. července 2012, pak je zcela zjevné, že účinnost zákona je stanovena v rozporu s čl. 52 odst. 1 Ústavy a § 3 odst. 3 zákona o Sbírce zákonů. Pokud tedy zákon č. 494/2012 Sb. stanovil nabytí své účinnosti na den předcházející jeho publikaci, tedy působí zamýšlené účinky dříve, než byl vyhlášen, působí tak se zpětnou účinností. Účinnost tohoto právního předpisu předchází jeho platnosti a právní předpis stanoví závazná pravidla chování zpětně k době, kdy zákon nebyl publikován a adresáti právní normy tedy ani neměli možnost seznámit se s takovým pravidlem seznámit. Nebyla tak naplněna povinnost státu zajistit každému možnost seznámit se s textem právní normy (formální publikace). Neumožnění seznámit se s právní normou vylučuje možnost uplatnění zásady *ignorantia legis non excusat*, tedy zásady neznalost zákona neomlouvá, neboť tato právní zásada je postavena právě na předpokladu formální publikace. S tím souvisí i zásada tvorby práva *pro futuro*, tedy nová právní úprava působí do budoucnosti, upravuje chování adresátů práva do budoucna. Retroaktivní ustanovení, resp. retroaktivní právní předpis tedy vlastně požaduje po adresátech plnění povinností, které jim v dané době ještě nebyly vůbec uloženy, a s jejich neplněním spojuje nepříznivé právní následky. Stanovením účinnosti zákona č. 494/2012 Sb. v části šesté dnem 1. července 2012 při vyhlášení tohoto zákona ve Sbírce zákonů dne 31. prosince 2012 tak zapříčiňuje, že předmětný zákon působí retroaktivně, tedy představuje stav označovaný jako pravá retroaktivita, kdy právní předpis působí i do doby před svou platností.

21. Česká republika je podle čl. 1 odst. 1 Ústavy svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát založený na účtě k právům a svobodám člověka a občana. V demokratickém právním státě, který je chápán jako materiální právní stát, nelze připustit užití zákonného ustanovení způsobem, který odporuje některé z fundamentálních ústavních zásad [srov. nález sp. zn. Pl. ÚS 19/98 ze dne 3. 2. 1999

(N 19/13 SbNU 131; 38/1999 Sb.)). K definičním znakům materiálního právního státu patří zejména princip právní jistoty, jenž v sobě subsumuje především efektivní ochranu práv všech právních subjektů a předvídatelnost postupu státu a jeho orgánů vůči právním subjektům, zejména pokud jde o uplatnění sankce v případě, že právní subjekt porušil právní předpis. Každá právní úprava musí vyjadřovat respekt k obecným principům právním jako je důvěra v právo, právní jistota a předvídatelnost právních aktů, které strukturují právní řád demokratického právního státu, resp. jsou z něj odvoditelné [viz např. nálezy Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 287/04 ze dne 22. 11. 2004 (N 174/35 SbNU 331), sp. zn. I. ÚS 431/04 ze dne 22. 2. 2005 (N 31/36 SbNU 347), sp. zn. I. ÚS 420/09 ze dne 3. 6. 2009 (N 131/53 SbNU 647)]. Z hodnoty právní jistoty vyplývá princip ochrany důvěry občanů v právo, tedy důvěry, že právo bude plnit funkce, pro něž bylo vytvořeno [srov. nálezy Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 296/01 ze dne 26. 11. 2002 (N 145/28 SbNU 287)]. Součástí principu právní jistoty je také předvídatelnost postupu zákonodárce při tvorbě práva a zákaz retroaktivity právních norem, resp. jejich retroaktivního výkladu [srov. nálezy sp. zn. IV. ÚS 215/94 ze dne 8. 6. 1995 (N 30/3 SbNU 227)]. Význam zákazu retroaktivity právních norem zdůraznil ve své judikatuře již Ústavní soud ČSFR v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 78/92 ze dne 10. 12. 1992 (nálezy č. 15 Sbírky usnesení a nálezů Ústavního soudu ČSFR, Praha: Linde Praha, a. s., 2011, str. 92), kdy zdůraznil, že principy právního státu, právní jistoty, které je možno vyvodit z požadavku demokratického uspořádání státu, vyžadují každý ústavně možný princip retroaktivity zakotvit *expressis verbis* v ústavě, resp. v zákoně s cílem vyloučit možnost retroaktivní interpretace zákona.

22. Otázkami retroaktivity se Ústavní soud zabýval v řadě svých nálezů. Snad nejobsáhleji se touto problematikou zabýval v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 21/96 ze dne 4. 2. 1997 (N 13/7 SbNU 87; 63/1997 Sb.), kdy vedle vymezení pravé a nepravé retroaktivity zdůraznil, že je nutno rozlišovat případy, ve kterých lze soulad ustanovení právního předpisu s ústavním pořádkem zabezpečit jeho ústavně konformní interpretací, a kdy tak učinit nelze a je nutno přistoupit k jeho zrušení. Soud přitom není absolutně vázán doslovným zněním zákonného ustanovení, nýbrž se od něj smí a musí odchýlit v případě, kdy to vyžaduje ze závažných důvodů účel zákona, historie jeho vzniku, systematická souvislost nebo některý z principů, jež mají svůj základ v ústavně konformním právním řádu jako významovém celku. V nyní posuzované trestní věci, kdy explicitní stanovení účinnosti v zákoně č. 494/2012 Sb. před jeho platností vylučuje, aby tento právní předpis vůbec působil zamýšlené účinky, však možnost přistoupit k výkladu, jenž by byl ústavně souladný, nepřipadá v úvahu.

23. Zákaz zpětné účinnosti trestního práva je uznáván ve všech novodobých právních úpravách a je považován za stěžejní princip trestního práva. Znamená, že čin je trestný, jen pokud byla trestnost zákonem stanovena dříve, než byl spáchán (§ 1 trestního zákoníku). Tento zákaz v českém právním řádu nachází svůj odraz zejména v tzv. časové působnosti trestního zákona, upravené v čl. 40 odst. 6 Listiny a potažmo § 2 trestního zákoníku. Podle těchto ustanovení se trestnost činu posuzuje a trest ukládá podle zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán (zásada zákonnosti trestního práva – *nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege*). Pro další odvětví práva, jejichž ustanovení zákon č. 494/2012 Sb. rovněž novelizuje, je nutno zákaz retroaktivity dovodit z čl. 1 Ústavy a principu právní jistoty [nálezy sp. zn. Pl. ÚS 31/94 ze dne 24. 5. 1995 (N 25/3 SbNU 175; 164/1995 Sb.)]. Zpětná (časová) účinnost zákona není vyloučena u právních norem, které nepředstavují zásah do právní jistoty a jedná se o právní úpravu *in favorem* dotčených osob, jak je tomu v případě čl. 40 odst. 6 věty druhé Listiny či § 2 odst. 1 věty za středníkem trestního zákoníku, podle nichž se pozdějšího zákona použije, jestliže je to pro pachatele příznivější. To ale není případ, který by bylo možno vztáhnout na nyní posuzovaný návrh, kdy v zákoně č. 494/2012 Sb. stanovená účinnost předchází platnosti tohoto zákona a jeho ustanovení je tedy zpětně působící ze zákona, a nikoli z pouhého porovnání dvou po sobě postupně následujících právních úprav. Zákon č. 494/2012 Sb. stanoví právní následky pro takové skutkové podmínky, k jejichž vzniku došlo ještě před datem platnosti těchto ustanovení. Ústavní soud si je vědom, že obecné soudy již řešily situace, kdy zákonodárce stanovil nabytí účinnosti právního předpisu dnem předcházejícím jeho publikaci. Obecné soudy v těchto situacích postupovaly tak, jako by ustanovení o nabytí účinnosti v textu příslušného právního předpisu absentovalo (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 4 Ans 5/2007 ze dne 28. 11. 2008). Tento postup Ústavní soud tímto svým rozhodnutím nehodlá revidovat či odmítnout. V posuzovaném případě se však jedná o speciální situaci, neboť popsáná chyba zákonodárce zasahuje do oblasti trestní, v níž platí speciální

ústavní zásada, obsažená ve výše citovaném čl. 40 odst. 6 Listiny. V posuzovaném případě tedy Ústavní soud přistoupil ke zrušení napadeného ustanovení, neboť s odkazem na specifikum posuzování trestnosti činu nebyl v této věci možný ústavně konformní výklad.

24. Při posuzování ústavní souladnosti způsobu stanovení účinnosti zákona č. 494/2012 Sb. považuje Ústavní soud za nepodstatné důvody, které vedly k tomuto pochybení v rámci legislativního procesu v Parlamentu České republiky a k nimž se ve svém vyjádření žádná z komor Parlamentu nepřihlásila. Je zcela na odpovědnosti Parlamentu a jím nastavených pravidlech, aby zajistil přijetí kvalitativně vyhovujícího právního předpisu, a to jak po stránce věcné, tak po stránce legislativně-technické. Jak konstatoval Ústavní soud v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 23/04 ze dne 14. 7. 2005 (N 137/38 SbNU 9; 331/2005 Sb.), úkolem Ústavního soudu není interpretovat výsledky hlasování a pravidla legislativní techniky, jeho úkolem je výklad ústavního textu ve vztahu k zákonům vyhlášeným ve Sbírce zákonů. Podpis předsedy Poslanecké sněmovny jako podpis veřejnoprávního aktu má proto nejen oznamovací, nýbrž i identifikační a verifikační funkci. Jeho úkolem je s pomocí dalších orgánů sněmovny (zpravodajové, ověřovatelé) a aparátu kanceláře sněmovny zajistit, aby konečný projev vůle sněmovny byl formulován v souladu s požadavky kladenými na zákon v podmínkách demokratického právního státu (určitost, jasnost, přehlednost, srozumitelnost, jednoznačnost, nerozpornost, jazyková a stylistická bezvadnost a respektování zákazu zpětné účinnosti).

VIII.

Závěr

25. Lze tedy shrnout, že napadené ustanovení části šesté (ÚČINNOST) čl. VI zákona č. 494/2012 Sb., které stanoví účinnost zákona na den, který předchází o půl roku den vyhlášení tohoto zákona, je v rozporu nejen s ustanovením § 3 odst. 3 zákona o Sbírce zákonů a čl. 52 odst. 2 Ústavy, který na zákon o Sbírce zákonů deleguje úpravu způsobu vyhlášení zákona a mezinárodní smlouvy, ale je v rozporu i s ústavně chráněnými principy zákazu retroaktivity a právní jistoty (čl. 1 odst. 1 Ústavy). Stanovení účinnosti právního předpisu dnem předcházejícím jeho publikaci způsobuje zpětnou účinnost právních ustanovení zákona č. 494/2012 Sb. a činí ustanovení tohoto zákona absolutně neaplikovatelná. Z těchto důvodů Ústavní soud návrhu vyhověl a ustanovení části šesté (ÚČINNOST) zákona č. 494/2012 Sb. zrušil podle ustanovení § 70 odst. 1 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění zákona č. 48/2002 Sb., a to dnem vyhlášení nálezu ve Sbírce zákonů. Zrušením předmětného ustanovení o účinnosti se uplatní ustanovení § 3 odst. 3 věty první zákona o Sbírce zákonů, podle něhož, pokud není stanovena účinnost pozdější, nabývají právní předpisy účinnosti patnáctým dnem po vyhlášení.

Předseda Ústavního soudu:

JUDr. **Rychetský** v. r.

Vydává a tiskne: Tiskárna Ministerstva vnitra, p. o., Bartůňkova 4, pošt. schr. 10, 149 01 Praha 415, telefon: 272 927 011, fax: 974 887 395 – **Redakce:** Ministerstvo vnitra, nám. Hrdinů 1634/3, pošt. schr. 155/SB, 140 21 Praha 4, telefon: 974 817 289, fax: 974 816 871 – **Administrace:** písemné objednávky předplatného, změny adres a počtu odebíraných výtisků – MORAVIAPRESS, a. s., U Póny 3061, 690 02 Břeclav, tel.: 516 205 175, e-mail: sbirky@moraviapress.cz. Objednávky ve Slovenské republice přijímá a titul distribuuje Magnet-Press Slovakia, s. r. o., Teslova 12, 821 02 Bratislava, tel.: 00421 2 44 45 46 28, fax: 00421 2 44 45 46 27. **Roční předplatné** se stanovuje za dodávku kompletního ročníku včetně rejstříku z předcházejícího roku a je od předplatitelů vybíráno formou záloh ve výši oznámené ve Sbírce zákonů. Závěrečné vyúčtování se provádí po dodání kompletního ročníku na základě počtu skutečně vydaných částek (první záloha na rok 2014 činí 6 000,- Kč) – Vychází podle potřeby – **Distribuce:** MORAVIAPRESS, a. s., U Póny 3061, 690 02 Břeclav, celoroční předplatné a objednávky jednotlivých částek (dobírky) – 516 205 175, objednávkový-knihkupci – 516 205 175, e-mail – sbirky@moraviapress.cz, zelená linka – 800 100 314. **Internetová prodejna:** www.sbirkyzakonu.cz – **Drobný prodej** – **Brno:** Ing. Jiří Hrazdil, Vranovská 16, SEVT, a. s., Česká 14; **České Budějovice:** SEVT, a. s., Česká 3, tel.: 387 319 045; **Cheb:** EFREX, s. r. o., Karlova 31; **Chomutov:** DDD Knihkupectví – Antikvariát, Ruská 85; **Kadaň:** Knihárství – Přibíková, J. Švermy 14; **Liberec:** Podještědské knihkupectví, Moskevská 28; **Olomouc:** Zdeněk Chumchal – Knihkupectví Tycho, Ostružnická 3; **Ostrava:** LIBREX, Nádražní 14; **Otrokovice:** Ing. Kučeřík, Jungmannova 1165; **Pardubice:** ABONO s. r. o., Sportovců 1121, LEJHANEC, s. r. o., třída Míru 65; **Plzeň:** Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, nám. Českých bratří 8; **Praha 3:** Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, K Červenému dvoru 24; **Praha 4:** Tiskárna Ministerstva vnitra, Bartůňkova 4; **Praha 6:** PERIODIKA, Komornická 6; **Praha 9:** Abonentní tiskový servis-Ing. Urban, Jablonecká 362, po – pá 7–12 hod., tel.: 286 888 382, e-mail: tiskovy.servis@top-dodavatel.cz, DOVOZ TISKU SUWECO CZ, Klečákova 347; **Praha 10:** BMSS START, s. r. o., Vinohradská 190, MONITOR CZ, s. r. o., Třebostická 5, tel.: 283 872 605; **Přerov:** Jana Honková-YAHO-i-centrum, Komenského 38; **Ústí nad Labem:** PNS Grosso s. r. o., Havířská 327, tel.: 475 259 032, fax: 475 259 029; **Zábřeh:** Mgr. Ivana Patková, Žižkova 45; **Žatec:** Jindřich Procházka, Bezděkov 89 – Vazby Sbírek, tel.: 415 712 904. **Distribuční podmínky předplatného:** jednotlivé částky jsou expedovány neprodleně po dodání z tiskárny. Objednávky nového předplatného jsou vyřizovány do 15 dnů a pravidelné dodávky jsou zahajovány od nejbližší částky po ověření úhrady předplatného nebo jeho zálohy. Částky vyšlé v době od zaevídování předplatného do jeho úhrady jsou doposílány jednorázově. Změny adres a počtu odebíraných výtisků jsou prováděny do 15 dnů. **Reklama:** informace na tel. čísle 516 205 175. V písemném styku vždy uvádějte IČO (právnícká osoba), rodné číslo (fyzická osoba). **Podávání novinových zásilek** povoleno Českou poštou, s. p., Odštěpný závod Jižní Morava Ředitelství v Brně č. j. P/2-4463/95 ze dne 8. 11. 1995.